

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI VESIOSAAMISEN KASVUN JA KANSAINVÄLISTYMISEN HANKKEISIIN VUOSINA 2022—2026 MYÖNNETTÄVÄSTÄ VALTIONAVUSTUKSESTA

1. Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asetuksella säädettäisiin valtion varoista myönnettävästä valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaisesta erityisavustuksesta hankkeisiin, jotka koskevat vesiosaamisen kasvua ja kansainvälistymistä. Avustus olisi harkinnanvaraista.

Kyseessä on uusi, määräaikainen asetus. Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022 ja olemaan voimassa 31.12.2026 saakka.

2. YLEISPERUSTELUT

2.1. Tausta ja nykytila

Suomen vesivarojen hallinta toimii kestävästi ja tehokkaasti eri toimijoiden yhteistyönä ja huipputaustamista ja -teknologiaa hyödyntäen. Suomi on yksi vesihuoltopalveluiden mallimaista sekä vesihuoltopalveluiden laadun että kattavuuden mittareilla, ja Suomessa on kansainvälisestikin merkittävää vesiteknologiaan ja -järjestelmien hallintaan liittyvää osaamista. Ilmastonmuutos sekä kaupungistuminen korostavat globaalisti toimivan vesivarojen hallinnan ja vesihuollon merkitystä ja siihen liittyy merkittävä teknologian ja osaamisen viennin mahdollisuus. Kaikki tämä luo hyvät edellytykset vesialan osaamisen kasvulle ja kansainvälistymiselle.

Vahvuuksia ja mahdollisuuksia vesialan osaamiseen liittyen tarjoavat esimerkiksi kiertotalouden ratkaisut (mm. energian, lämmön ja ravinteiden hyödyntäminen jätevedestä) sekä digitalisaation, automaation, robotisaation ja alustatalouden kaltaisten uusien teknologioiden hyödyntäminen vesiluonnonvarojen kestävässä käyttöön perustuvassa toiminnassa.

Vesiosaamiseen perustuvan kasvun ja kansainvälistymisen haasteet ovat kuitenkin vesialan yritysten pieni koko ja rajattu tuote-, teknologia- ja palveluvalikoima. Tästä syystä on tarve lisätä yksityisten ja julkisten toimijoiden välisiä kumppanuuksia myös muihin toimialoihin linkittäen sekä kokonaisvaltaisia ratkaisuja tarjoavia konsortioita. Kokonaisratkaisun tarjoaminen tuo mukanaan merkittävän palveluelementin toimitukseen ja helpottaa suomalaisen vesiosaamisen pääsyä kansainvälisille markkinoille.

Koska vesisektori on usein valtion ja kuntien vastuulla olevaa toimintaa, kansainvälistymisen edellytyksenä on lisäksi usein se, että julkinen sektori on mukana vesisektorin yritysten osaamisen kehittämisessä ja yritysten välisen yhteistyön edistämässä. Suomen vesisektorilla on potentiaalia luoda uusia teknologioita, menetelmiä ja palvelukonsepteja, joita voidaan hyödyntää myös globaaleihin vesialan haasteisiin vastaamiseksi. Monilla alueilla Suomessa on syntynyt vesiosaamisen ympärille osaamiskeskittymiä ja verkostoja, joissa on mukana alueen kuntia, vesi-, energia- ja jätealan toimijoita, muita yrityksiä ja oppilaitoksia. Kehittämiseen

tarvitaan tiivistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta myös eri sektoreiden välille. Alueellisten ja maakunnallisten vesiosaamis- ja kiertotalouskeskittymien välistä sekä valtakunnallista yhteistyötä on vahvistettava. Näiden uusien teknologioiden ja palvelukonseptien luomiseksi tarvitaan rahoitusta myös julkiselta sektorilta.

2.2. Ehdotuksen tavoitteet

Uudella asetuksella mahdollistettaisiin valtionavustuslain (688/2001) mukaisten valtionavustusten myöntäminen vesiosaamisen kasvua, kehitystä ja kansainvälistymistä koskeviin hankkeisiin. Tavoitteena on antaa asetus joulukuussa 2021 ja että asetus tulisi voimaan pian sen antamisen jälkeen.

Valtionavustuslain ja annettavan asetuksen perusteella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (*ELY-keskus*) tekisi hakemuksiin perustuen valtionavustuspäätöksiä vesiosaamisen kasvua, kehitystä ja kansainvälistymistä tukeviin hankkeisiin.

2.3. Lainsäädäntö

EU-lainsäädäntö

Mikäli valtionavustusta myönnetään taloudelliseen toimintaan ja valtiontuen tunnusmerkit täytyvät, avustukset tulee myöntää valtiontukena. EU-oikeuden mukaan valtiontuet yritystoiminnalle ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä (SEUT 107 artiklan 1 kohta). Yritykselle myönnettävä julkinen tuki voi antaa sille muihin kilpaileviin yrityksiin verrattuna etua, ja tämä voi vääristää EU:n sisämarkkinoiden toimintaa ja kilpailua. Julkiset tuet yritystoiminnalle voivat kuitenkin olla sisämarkkinoille soveltuvia, jos niillä edistetään yleistä taloudellista kehitystä ja SEUT-sopimuksessa määriteltyjä tavoitteita. Yrityksiä ovat EU-oikeuden mukaan kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta riippumatta. Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita ja palveluita tarjotaan markkinoilla.

Mikäli myönnettävä avustus täyttää valtiontuen tunnusmerkit, EU:n valtiontukisääntely tulee sovellettaviksi. EU:n valtiontukisääntelyä sovelletaan vain, jos kaikki valtiontuen tunnusmerkit täytyvät. Valtiontuen tunnusmerkit ovat seuraavat:

- Julkisia varoja kanavoidaan yrityksiin/taloudelliseen toimintaan;
- Etu on valikoiva eli tuki kohdistuu vain tiettyyn yritykseen tai tiettyihin yrityksiin (esimerkiksi jollekin alalle tai alueelle);
- Toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua; ja
- Toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Komissio on antanut yksityiskohtaisia sääntöjä siitä, millaiset valtiontuet ovat sallittuja ja siitä, millaisia menettelytapoja tukia myönnettäessä tulee noudattaa.

EU:n valtiontukisääntely mahdollistaa tuen ja tukiohjelman, jos kansallinen sääntely on sopusoinnussa EU:n valtiontukisääntelyn asettamien vaatimusten kanssa.

Valtiontukien niin sanottu *yleinen ryhmäpoikkeusasetus* (komission asetus 651/2014, EUVL 26.6.2014, L 187/1 ja sen muutos, komission 14.6.2017 antama asetus (2017/1084)) mahdollistaa jäsenvaltioille valtiontukiohjelmien käyttöönoton ja tukien myöntämisen ilman komission ennakkohyväksyntää.

Vähämerkityksistä eli ns. de minimis -tukea koskeva komission asetus 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen

tukeen (*de minimis* -asetus) mahdollistaa vähämerkityksisen tuen myöntämisen yrityksille ilman komissiolle tehtävää ennakoilmoitusta.

EU:n valtiontukisäädökset ovat määräajan voimassa. Näiden EU-säädösten uudistamisen myötä voi olla tarpeen sopeuttaa myös tämän kansallisen asetuksen sisältöä muuttuneeseen EU:n valtiontukisäätelyyn.

Kotimainen lainsäädäntö

Asetuksen perusteella myönnettävä avustus katsottaisiin valtionavustuslain mukaiseksi erityisavustukseksi. Valtionavustuslaki on tarkoitettu harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaksi yleislaiksi. Valtionavustuslaissa ei säädetä siitä, mihin hankkeisiin valtionavustusta myönnetään. Valtionavustuslaki sisältää asetuksenantovaltuuden 8 §:ssä tarvittavien tarkempien säännösten antamiselle valtionavustuksen talousarvion mukaisesta käyttämisestä ja siihen liittyvistä ehdoista.

Valtionavustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan valtionavustus voidaan myöntää saajalle sen omaan toimintaan tai hankkeeseen taikka käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen. Jos valtionavustus myönnetään käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen, valtionavustuksen saajan on tehtävä sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista toimintaa tai hanketta toteuttavan kanssa. Valtionavustuksen siirtämisestä on yleensä oltava nimenomainen maininta valtionavustuksen ehdoissa. Muissa tapauksissa avustus on tarkoitettu sen saajan itsensä käytettäväksi. Ehdon salliminen ja käyttäminen perustuu valtionapuviranomaisen harkintaan (kts. valtionavustuslain 7 §:n yksityiskohtaiset perustelut, HE 63/2001 vp).

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa annetussa laissa (897/2009, ELY-laki) säädetään ELY-keskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta (KEHA-keskus). ELY-lain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018, ELY-asetus).

ELY-asetuksen 9 §:n 2 momentin (muutos 117/2020, voimaan 16.3.2020) mukaan Etelä-Savon ELY-keskus hoitaa kaikkien ELY-keskusten toimialueilla valtionavustuslaissa tarkoitettujen valtionapuviranomaisen tehtävät, kun avustusta myönnetään valtion talousarviossa erikseen määriteltyihin ohjelmiin tai tarkoituksiin osoitetuista määrärahoista, joilla edistetään vesihuollon tai vesiliiketoiminnan kehittämistä, kokeiluja, kumppanuuksia tai vientiä.

2.4. Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Vesiosaamisen kasvua ja kansainvälistymistä koskeviin hankkeisiin myönnettävää valtionavustusta voitaisiin antaa valtion talousarvioon perustuen ja sen mukaisesti kuin maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut ELY-keskukselle avustuksiin tarvittavaa määrärahaa. Avustettavilla hankkeilla arvioidaan olevan vesialan toimijoille ja koko vesisektorille myös taloudellista kasvua tukeva vaikutus.

Ympäristövaikutukset

Valtionavustuksella tuetaan kestävän kehityksen tavoitteita edistäviä vesialan hankekokonaisuuksia, jotka perustuvat älykkäisiin ratkaisuihin ja digitalisaation, vesialaan vihreän kasvun mahdollistajana, kiertotalouden edistämiseen vesialan keinoin sekä vesialan ja

muiden toimialojen välisen yhteistyön lisäämiseen, resurssitehokkuuden ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä kokonaisvaltaisiin vesihuollon ja vesivarojen hallinnan ratkaisuihin.

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Etelä-Savon ELY-keskus hoitaisi avustuksia koskevat valtionapuviranomaisen tehtävät ELY-asetuksen perusteella. ELY-keskus kuuluttaisi avustusten hausta, arvioisi hakemukset, tekisi avustuspäätökset ja valvoisi hankkeiden edistymistä ja päätöksenmukaisuutta.

2.5. Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Valmistelun aikana on oltu yhteydessä Etelä-Savon ELY-keskukseen.

Lausuntokierros

Asetusehdotus ja siihen liittyvä perustelumuuha ovat olleet lausunnolla 18.10–14.11.2021. Lausuntoa pyydettiin x taholta. Hankkeen asiakirjat ovat saatavilla ministeriön internetsivulla tunnuksella xxx.

Lausunnon antoivat xx.

Lausunnoissa suhtauduttiin esitykseen [täydentyy...]

Yritystukineuvottelukunnan käsittely

Lausunnolla ollut asetusluonnos on ollut yritystukineuvottelukunnan käsittelyssä marraskuussa 2021. [täydentyy]

Jatkovalmistelu

Jatkovalmistelussa asetusehdotukseen [täydentyy...]

2.6. Keskeiset ehdotukset ja säädösperusta

Keskeinen ehdotus on antaa uusi valtioneuvoston asetus vesiosaamisen kasvun ja kansainvälistymisen hankkeisiin vuosina 2022—2026 myönnettävästä valtionavustuksesta (*jäljempänä myös asetus*). Asetus olisi voimassa määräajan ja sitä sovellettaisiin valtionavustusten myöntämisessä vuosina 2022–2026.

Asetuksessa otettaisiin huomioon EU:n valtioneuvoston säädökset ja asetus sisältäisi säännökset myös näiden soveltamisesta. Valtionavustuslain säännöksiä sovellettaisiin useilta osin. Sovellettavaksi tulisivat esimerkiksi valtionavustuksen käyttöä ja valvontaa (4 luku), valtionavustuksen palauttamista ja takaisinperintää (5 luku) sekä tietojensaantia ja tietojen luovuttamista (6 luku) koskevat säännökset.

Asetukseen sisältyisivät valtionavustuslakia tarkentavat säännökset valtionavustuksen myöntämisestä. Avustusjärjestelmä perustuisi hakijan tekemään hakemukseen.

Valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena tämän asetuksen nojalla myönnettävässä avustuksessa toimisi ELY-keskus. ELY-asetuksen perusteella tehtäviä hoitaa Etelä-Savon ELY-keskus, joka käsittelee hakemuksen ja tekisi avustuspäätöksen tämän asetuksen nojalla myönnettävässä avustuksessa.

Asetuksessa säädettäisiin sen soveltamisalasta ja tavoitteesta. Asetukseen sisältyisivät säännökset avustettavista hankkeista, harkinnasta ja rajoituksista, avustuksen hakijasta ja avustuksen enimmäismäärästä. Lisäksi asetuksessa olisivat säännökset valtionavustukseen

oikeuttavista hyväksyttävistä kustannuksista. Asetuksen ehdotetun voimassaoloa koskevan pykälän mukaan asetus olisi voimassa määräajan.

Asetusehdotuksen säädösperustana olisi valtionavustuslain 8 §, jonka mukaan tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

2.7. Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä joulukuuta 2021 ja olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2026 saakka.

3. YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Soveltamisala ja tavoite. Pykälä sisältäisi soveltamisalasäännöksen ja avustukseen sovellettavat EU:n valtiontukea koskevat säädökset tilanteisiin, joissa avustusta myönnettäisiin valtiontukea taloudelliseen toimintaan.

Ehdotetun 1 momentin perusteella asetuksessa säädettäisiin valtion varoista myönnettävästä valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaisesta erityisavustuksesta hankkeisiin, jotka koskevat vesiosaamisen kasvua ja kansainvälistymistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Euroopan unionin valtiontukea koskevan tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 651/2014 (*yleinen ryhmäpoikkeusasetus*) soveltamisesta niissä tilanteissa, joissa asetuksen mukaista valtionavustusta myönnettäisiin valtiontukea taloudelliseen toimintaan. Asetuksen mukainen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalan piiriin kuuluva hanke voisi olla yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 17 (pk-yrityksille myönnettävä investointituki), 20 (Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeisiin osallistuvien pk-yritysten yhteistyökustannuksiin myönnettävä tuki), 25 (tutkimus- ja kehityshankkeisiin myönnettävä tuki), 26 (tutkimusinfrastruktuureille myönnettävä investointituki), 27 (tuki innovaatioklustereille), 28 (pk-yrityksille myönnettävä innovaatiotuki), 29 (prosesseihin tai organisointiin liittyvään innovaatio toimintaan myönnettävä tuki), 31 (koulutustuki) tai 36 (investointituki yritysten unionin normit ylittävään ympäristönsuojeluun tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen unionin normien puuttuessa) artiklojen tukimuotojen mukainen tuki. On mahdollista, että saman hankkeen eri osille myönnettäisiin tukea eri tukimuotojen mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että taloudelliseen toimintaan myönnettävään avustukseen voitaisiin soveltaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettua komission asetusta (EU) N:o 1407/2013 (*de minimis -asetus*) jos valtiontukea myönnettävä avustus ei kuulu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan.

EU:n valtiontukisäädökset ovat määräajan voimassa. Säästöjen uudistamisen myötä voi olla tarpeen sopeuttaa myös tämän kansallisen asetuksen sisältöä muuttuneeseen EU:n valtiontukisääntelyyn.

2 §. Valtionapuviranomainen. Pykälässä ehdotetaan säädettävän valtionavustuslaissa tarkoitettua valtionapuviranomaisesta. ELY-keskus toimisi valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena, joka päättäisi avustuksen myöntämisestä ja hoitaisi siihen liittyvät tehtävät. ELY-asetuksella on annettu tarkentavaa sääntelyä koskien valtionapuviranomaista niissä tilanteissa, joissa valtion talousarviossa erikseen määriteltyihin ohjelmiin tai tarkoituksiin osoitetuista määrärahoista, joilla edistetään vesihuollon tai vesiliiketoiminnan kehittämistä, kokeiluja, kumppanuuksia tai vientiä edellä jaksossa 2.3 selostetun mukaisesti.

3 §. Avustettavat hankkeet. Pykälä sisältäisi luettelon niistä yleisistä tavoitteista, joita edistäviin hankkeisiin ELY-keskus voisi myöntää avustusta. Asetuksen perusteella ei voida myöntää vientitukia.

Pykälän 1 kohdan mukaan valtionavustusta voitaisiin myöntää hankkeisiin, joilla luodaan ja kehitetään toimijoiden yhteistyötä vesialalla. Yhteistyöllä tarkoitetaan mm. konsortioiden, alueellisten keskittymien, vesihuoltolaitosten sekä kansallisen klusterin ja muiden kumppanuusmallien toimintaa. Yksi vesiosaamiseen kansainvälistymisen sekä liiketoiminnan kasvun haaste on alan yritysten suhteellisen pieni koko ja rajattu tuote-, teknologia- ja palveluvalikoima. Tarvitaan osaamispohjalle rakentuvia kokonaisvaltaisia ratkaisuja tarjoavia konsortioita ja veturiyrityksiä. Vesialan kumppanuuksia on kehitettävä, jotta mm. tutkimuslaitosten ja yliopistojen sekä vesihuoltolaitosten osaamista saadaan osaksi konsortioita. Momentin mukaisissa hankkeissa voidaan myös hyödyntää vesialan ja muiden toimialojen välisen yhteistyön mahdollisuuksia: kaikkien kumppanuustoimijoiden ei tarvitse olla vesialan toimijoita, vaan yhteistyön mahdollisuuksia voi löytyä myös muiden toimialojen suunnasta.

Pykälän 2 kohdan mukaan valtionavustusta voitaisiin myöntää hankkeisiin, joilla edistetään toimijoiden edellytyksiä osallistua kansainväliseen toimintaan vesialalla. Vesisektori on usein valtion ja kuntien vastuulla olevaa toimintaa, jonka vuoksi kansainvälistymisen edellytyksenä on usein, että julkinen sektori osallistuu vahvemmin yritysten kansainvälistymistoimintaan. Koska yritykset tuottavat palveluita vesihuoltolaitoksille kotimaassa, on myös vesihuoltolaitosten mukaan saaminen kansainvälisiin vientikonsortioihin tärkeätä konsortion tarjoaman kokonaisratkaisun uskottavuuden varmistamiseksi. Vesihuoltolaitokset ovat toistaiseksi olleet vain harvoin yritysten kumppaneina kansainvälisissä hankkeissa.

Pykälän 3 kohdan mukaan valtionavustusta voitaisiin myöntää hankkeisiin, joilla edistetään ratkaisujen kehittämistä, testausta tai kansainvälistämistä vesialalla. Ratkaisuilla tarkoitetaan esimerkiksi teknologioita, menetelmiä, palvelukonsepteja tai -ratkaisuja. Jotta suomalainen vesiosaaminen pystyy tuottamaan ratkaisuja myös globaaleihin vesialan haasteisiin, tarvitaan investointeja kotimaisiin sekä kansainvälisiin hankkeisiin, jotka tuottavat uutta teknologiaa, menetelmiä ja palvelukonsepteja sekä toimivat referensseinä kansainvälistämiselle. Kohdan mukaiset hankkeet voivat tarjota ratkaisuja esimerkiksi vesihuollossa tai vesivarojen hallinnassa.

Pykälän 4 kohdan mukaan valtionavustusta voidaan lisäksi myöntää hankkeisiin, joilla vahvistetaan vesialan osaamista, kasvua ja kansainvälistymisedellytyksiä muilla kuin 1-3 kohdissa tarkoitetuilla tavoilla. Säännöksen tarkoituksena olisi mahdollistaa avustuksen myöntäminen myös muihin sellaisiin hankkeisiin, joilla edistettäisiin tavoiteltuja päämääriä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että avusta voidaan myöntää myös 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden yhdistelmiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lisäksi siitä, että silloin kun avustukseen sovelletaan yleistä ryhmäpoikkeusasetusta, edellytyksenä on lisäksi, että 1-2 momenteissa tarkoitettu hanke täyttää myös yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiset tukimuotokohtaiset erityiset edellytykset. Näin ollen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti avustettavan hankkeen tulee lisäksi olla sellainen, että sitä on mahdollista avustaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti. Asetuksen 1 §:n 2 momentissa on lista niistä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisista tukimuodoista, joiden mukaisena tukea voidaan myöntää. On mahdollista, että samassa hankkeessa on useampia yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisia tukimuotoja. Tällöin tuen kohdistuminen on eriteltävä tukimuotokohtaisesti.

4 § Avustuksen hakeminen. Pykälässä säädettäisiin, että avustusta olisi haettava ennen hanketta tai toimintaa koskevien töiden aloittamista. Toiminnalla tarkoitettaisiin hankkeen toimintaa. Säännöstä sovellettaisiin kaikkiin hakijoihin.

5 §. Harkinta ja avustuksen myöntämisen rajoitukset. Pykälässä säädettäisiin avustuksen myöntämiseen liittyvästä harkinnasta ja rajoituksista.

Pykälän 1 momentin mukaan avustuksen myöntäminen perustuisi kokonaisharkintaan sekä arviointiin hankkeiden odotetusta vaikuttavuudesta vesiosaamisen kasvattamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Hankkeiden vaikuttavuutta arvioitaisiin erityisesti seuraavien kriteerien perusteella: hankkeiden tehokkuus, relevanssi tavoitteiden näkökulmasta, ratkaisujen tai sovellusten elinkelpoisuus, monistettavuus ja laajennettavuus, ratkaisujen tai sovellusten uutuus, kumppanuudet eri toimijoiden kesken ja hankkeen kansainvälistymisedellytykset. Lisäksi avustuksen myöntäminen perustuisi arviointiin hankkeiden kustannustehokkuudesta, laadusta ja toteuttamiskelpoisuudesta. Osana hankkeen laadun arviointia tulisi arvioida myös hankkeen vaikuttavuuden todennettavuutta, erityisesti suhteessa tavoitteisiin. Nämä arvioitavat seikat on tuotava hakemusasiakirjoissa esille perusteellisesti.

Pykälän 2 momentti koskee niitä avustuksia, joihin sovelletaan yleistä ryhmäpoikkeusasetusta. Momentissa säädettäisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimuksista johtuvista rajoituksista. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että avustusta ei saa myöntää mainitun asetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitetulle vaikeuksissa olevalle yritykselle. Vaikeuksissa olevalle yrityksellä tarkoitetaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdan määritelmän mukaista yritystä. Ryhmäpoikkeuksen puitteissa avustusta ei voida maksaa asetuksessa määritellyille vaikeuksissa oleville yrityksille. Myös pykälän 2 momentin 2 kohta koskee valtiontukena myönnettäviä avustuksia. Momentin mukaan avustusta ei saa myöntää eikä myönnettyä avustusta antaa, jos tuen hakija ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä. Taustalla on yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan kohdan 4 vaatimus. Kysymys on ns. Deggendorf-ehdosta. Ryhmäpoikkeuksen hyödyntäminen edellyttää, että tukijärjestelmästä nimenomaisesti suljetaan pois yksittäisen tuen maksaminen yritykselle, jolle on annettu perintämääräys tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella. Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan avustuksella on oltava yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklassa tarkoitettu kannustava vaikutus. Näin ollen avustushakemuksen olisi täytettävä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan 2 kohdan sisältövaatimukset. Sen mukaan tuella katsotaan olevan kannustava vaikutus, jos tuensaaja on jättänyt kirjallisen tukihakemuksen ennen hanketta tai toimintaa koskevien töiden aloittamista. Tällöin hakemuksen on sisällettävä ainakin seuraavat tiedot: a) yrityksen nimi ja koko; b) kuvaus hankkeesta, mukaan lukien sen alkamis- ja päättymispäivä; c) hankkeen sijainti; d) luettelo hankkeen kustannuksista; e) tuen muoto (avustus, laina, takaus, takaisinmaksettava ennakko, pääomanlisäys tai muu) ja hankkeessa tarvittavan julkisen rahoituksen määrä.

6 §. Avustuksen hakija. Pykälässä säädettäisiin avustuksen hakijasta.

Pykälän mukaan avustusta voisivat hakea kunnat, kuntayhtymät ja näiden omistamat yhtiöt ja muut kuntaomisteiset toimijat, yhdistykset, yritykset sekä muut yhteisöt. Avustusta ei myönnettäisi yksityishenkilölle. Avustettavan hankkeen toteuttajana voisi olla myös konsortio, mutta tässä tapauksessa valtionavustusviranomaisen myöntäisi avustusta vain päähakijalle, joka vastaisi hankkeesta kaikkien konsortion osapuolten puolesta. Kaikkien konsortion osapuolten olisi kuitenkin täytettävä pykälän mukaiset vaatimukset. Ei kuitenkaan olisi estettä sille, että hankkeen toteuttajat ostaisivat ostopalveluna palveluja valtion virastoilta tai laitoksilta.

7 §. Avustuksen enimmäismäärä. Pykälässä säädettäisiin avustuksen enimmäismäärästä.

Pykälän 1 momentin mukaan myönnettävän avustuksen osuus hyväksyttävistä kustannuksista voisi olla enintään 75 prosenttia. Avustettavissa hankkeissa tulisi siis aina olla omarahoitusosuus. Prosenttimäärää voitaisiin tarkentaa hankkeen hakutiedotteessa, mutta avustuksen osuus hyväksyttävistä kustannuksista ei kuitenkaan voisi ylittää pykälässä määriteltyä enimmäismäärää.

Lisäksi on huomattava, että valtionavustuslain 14 §:ssä säädetään valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuudesta. Valtionavustuslain 14 §:n 2 momentin perusteella avustuksen saajan tulee ilmoittaa viipymättä valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta tai muusta valtionavustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta (2 mom.). Tällaisia valtionavustuksen käyttöön vaikuttavia muutoksia ovat myös avustettavan hankkeen tai toiminnan toteuttamisen laadussa tai laajuudessa taikka hankkeen tai toiminnan muussa rahoituksessa tapahtuvat olennaiset muutokset valtionavustusta koskevassa hakemuksessa annettuihin ja valtionavustuspäätöksen perustaksi otettuihin tietoihin nähden (HE 63/2001). Valtionavustuksen saajan näkökulmasta tämä tarkoittaa, että avustuksen määrää alennetaan, jos avustuksen saaja saa avustuspäätöksen jälkeen samaan käyttötarkoitukseen muuta julkista tukea. Käytännössä avustuspäätökseen sisällytetään asiaa koskeva ehto.

Pykälän 2 momentti koskee valtioneutena myönnettäviä valtionavustuksia. Momentissa säädettäisiin avustuksen enimmäismäärään sovellettavasta EU:n valtioneutua koskevista säännöksistä. Avustuksen enimmäismäärä määräytyisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tukimuotokohtaisten erityisedellytysten mukaisesti, kun avustukseen sovellettaisiin yleistä ryhmäpoikkeusasetusta. Hankkeeseen sovellettava ryhmäpoikkeusasetuksen artikla tai artikkelat määräytyisivät hankkeen sisällön mukaisesti.

8 §. *Hyväksyttävät kustannukset.* Pykälässä säädettäisiin hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Avustettavassa hankkeessa voisi syntyä kustannuksia siitä lähtien, kun valtionavustusta koskeva hakemus on tullut ELY-keskuksessa vireille. Tätä ennen syntyneitä kustannuksia ei voisi laskuttaa hankkeelta eikä laskea avustushankkeen omarahoitusosuuteen.

Ennen avustuspäätöksen antamista syntyneet kustannukset toteutettaisiin kuitenkin hakijan omalla vastuulla, eikä niillä olisi merkitystä hakemuksen hyväksymistä arvioitaessa. Pykälän 1 momentti sisältäisi hyväksyttävien kustannusten luettelon. Pykälän 2 momentti sisältäisi viittauksen yleisen ryhmäpoikkeusasetukseen, jonka perusteella myönnettäviin avustuksiin sovellettaisiin mainitun asetuksen tukimuotokohtaisten erityisedellytysten mukaisia hyväksyttäviä kustannuksia.

Kustannusten syntymisen perustelut esitetään tyypillisesti hankesuunnitelmassa.

Pykälän 1 momentti sisältäisi luettelon niistä välttämättömistä ja kohtuullisista kustannuksista, joihin avustusta voitaisiin myöntää. Hyväksyttäviä kustannuksia olisivat 1 momentin 1 kohdan mukaan henkilöstökustannukset eli palkat ja palkkiot. Myös matkakustannukset olisivat 1 momentin 2 kohdan mukaan hyväksyttäviä kustannuksia. Hankkeen hyväksyttäviä kustannuksia olisivat momentin 3 kohdan mukaan toteuttamisen välittömät hankintakustannukset. Nämä voisivat hankkeesta riippuen olla myös laitteista, rakennuksista, maa-alueista tai patenteista aiheutuvia kustannuksia. Myös hankkeen vaikutusten seurantaan liittyvät kustannukset olisivat momentin 4 kohdan mukaisesti hankkeen hyväksyttäviä kustannuksia. Momentin 5 kohdan mukaan avustusta voitaisiin myöntää myös muihin kuin 1-4 kohdassa tarkoitettuihin hankkeen toteuttamisen kustannuksiin. Nämä voisivat olla hankkeesta riippuen esimerkiksi hankkeeseen liittyvät koulutuskustannukset tai esimerkiksi arvonlisäverokustannukset, mikäli arvonlisävero jäisi avustuksen saajan lopullisesti maksettavaksi. Kunnille myönnettyissä avustuksissa hyväksyttäisiin vain arvonlisäverottomat kustannukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että poiketen 1 momentista säädetystä niiden hankkeiden, joihin sovellettaisiin yleistä ryhmäpoikkeusasetusta, hyväksyttävät kustannukset määräytyisivät yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tukimuotokohtaisten erityisedellytysten mukaisesti.

Hyväksyttäviä kustannuksia eivät siten ole esimerkiksi edustuskulut, stipendit, apurahat, mainos- ja markkinointikustannukset, kokouspalkkiot, palkinnot, lahjoitukset ja rahoituskulut.

10 §. *Voimaantulo.* Asetus ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2022 ja olemaan voimassa 31.12.2026 saakka. Mikäli EU:n valtioneuvoston päätöksellä tehdään muutoksia asetuksen voimassaoloaikana, voi olla tarpeen sopeuttaa asetuksen sisältö uusin EU:n säännöksiin.